

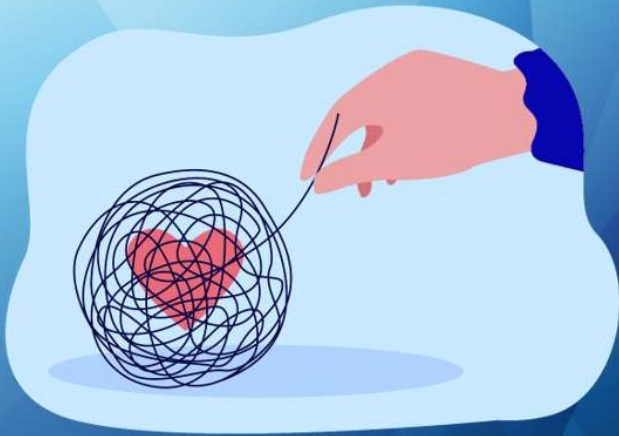

ZICHTBAAR, HOORBAAR, WELKOM

De kracht van inclusie &
schoolaanwezigheid

Amstel & Meerdag 2025

Handreiking onderwijsperspectief voor
leerlingen met verminderde onderwijsdeelname

Van in-gewikkeld naar ont-wikkeling

Derde herziene druk
Mei 2024

Linda Gerritsen
Gezina Topper

Onderwijsperspectief voor leerlingen met verminderde schoolaanwezigheid. Van in-gewikkeld naar ont-wikkeling

Amstel & Meerdag 2025

aAMSTEL
rONDE passend onderwijs

**Samen
werkings
verband
passend
onderwijs**
Haarlemmermeer

Samenwerkingsverband
Amstelland en de
Meerlanden

Wie zijn wij?

Foto: Diana Eissens | By Sense Photography

Linda Gerritsen

Orthopedagoog

Ondersteuningscoördinator St. Bonifatiuscollege

Procesbegeleider en trainer bij Ont-wikkeling & Training

www.linkedin.com/in/linda-gerritsen

Gezina Topper

Kinder- en jeugdpsycholoog

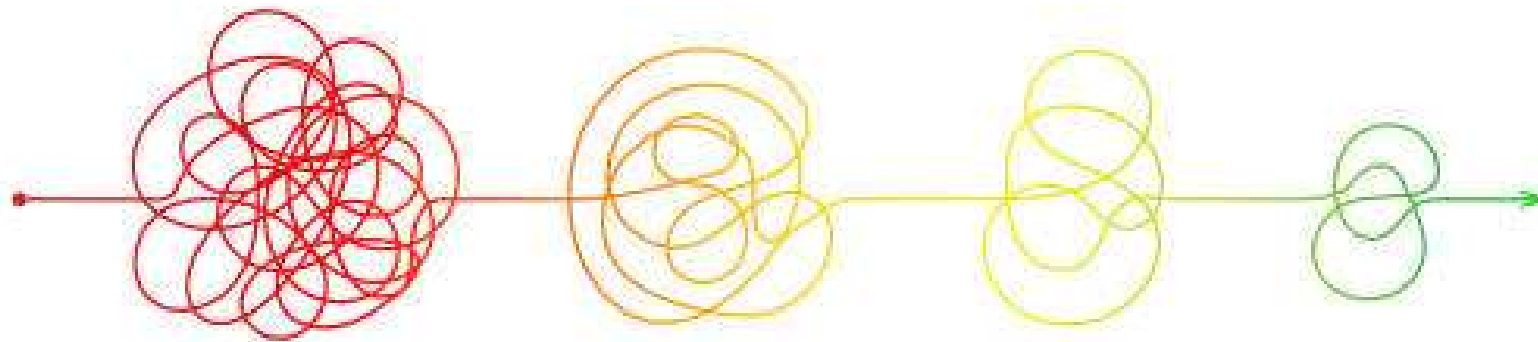
Schoolpsycholoog Fritz Redlschool

GZ-psycholoog Schoolpsychologenpraktijk

www.linkedin.com/in/gezinatopper

gerritsen.topper@gmail.com

Van in-gewikkeld
naar ont-wikkeling

Handreiking *'Onderwijsperspectief voor jongeren
met verminderde onderwijsdeelname'*
-> Piramide van Aanwezigheid als denkkader

Wat vind jij
ingewikkeld vanuit
jouw werkpraktijk in
de betrokkenheid bij
leerlingen die minder
naar school komen?

Focus vandaag

1. Introductie op het thema:
van afwezigheid naar aanwezigheid
2. De Piramide van Aanwezigheid als
praktisch denkkader
3. Koppeling naar je eigen werkcontext

Van afwezigheid
naar aanwezigheid

Aangepaste onderwijstijd

- Wat betekent volledige schoolgang?
- Hoe ga je om met leerlingen die een reden hebben om minder naar school te komen?
- Van “*wat heeft de leerling*” naar “*wat heeft de leerling nodig*” in de context om te kunnen profiteren van het volledige onderwijsaanbod?
- Aangepaste onderwijstijd -> aangepaste onderwijsdoelen

*Ontwikkelingsopgaven die worden uitgesteld,
moeten later alsnog worden genomen*

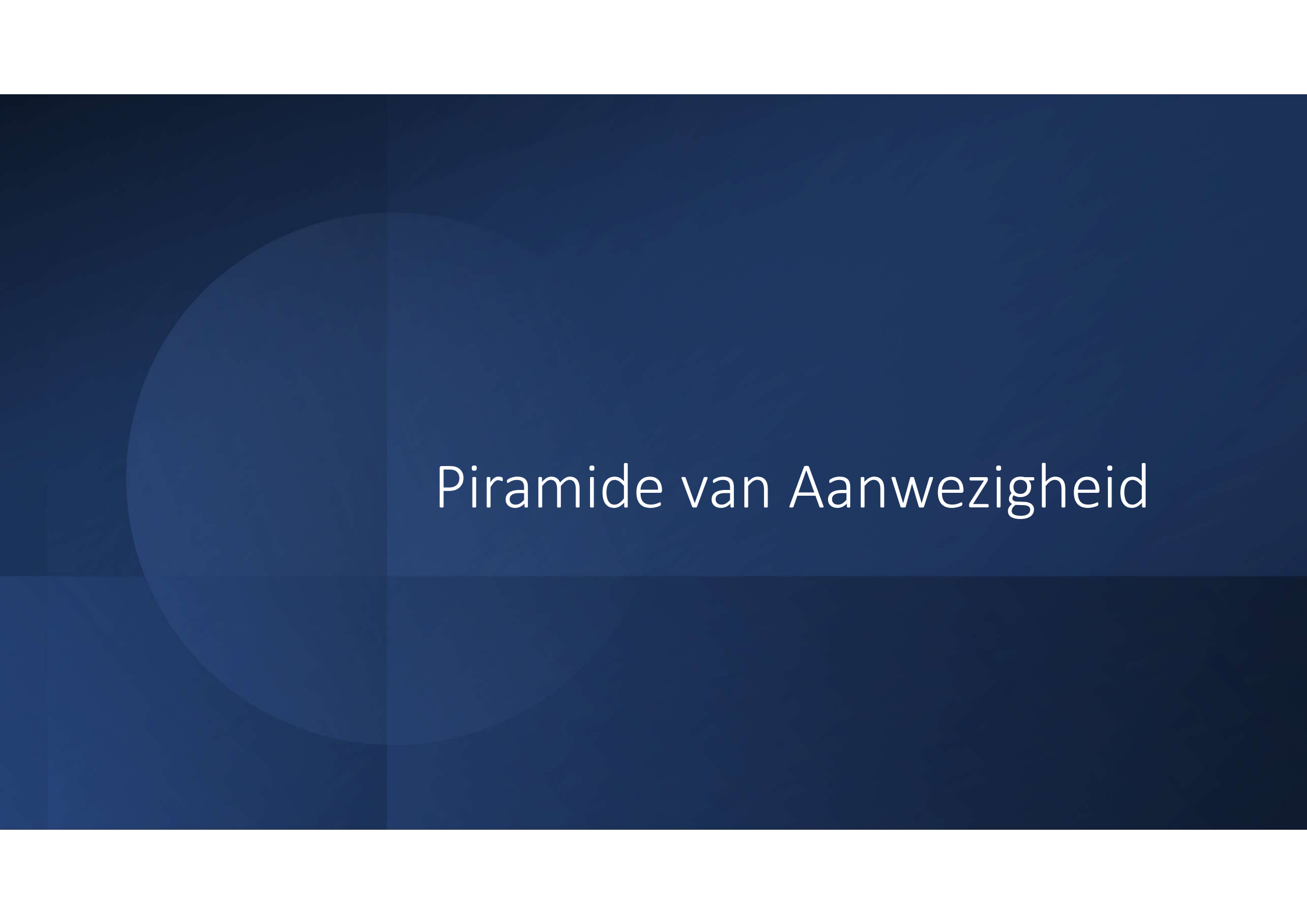

Topje van de ijsberg?

- Afwezigheid als signaal van onderliggende problematiek
- Optelsom ziekteverzuim en ongeoorloofd verzuim

-> Nieuwsgierige houding van belang om de waterlijn te laten zakken & zicht te krijgen op de oorzaak van de afwezigheid

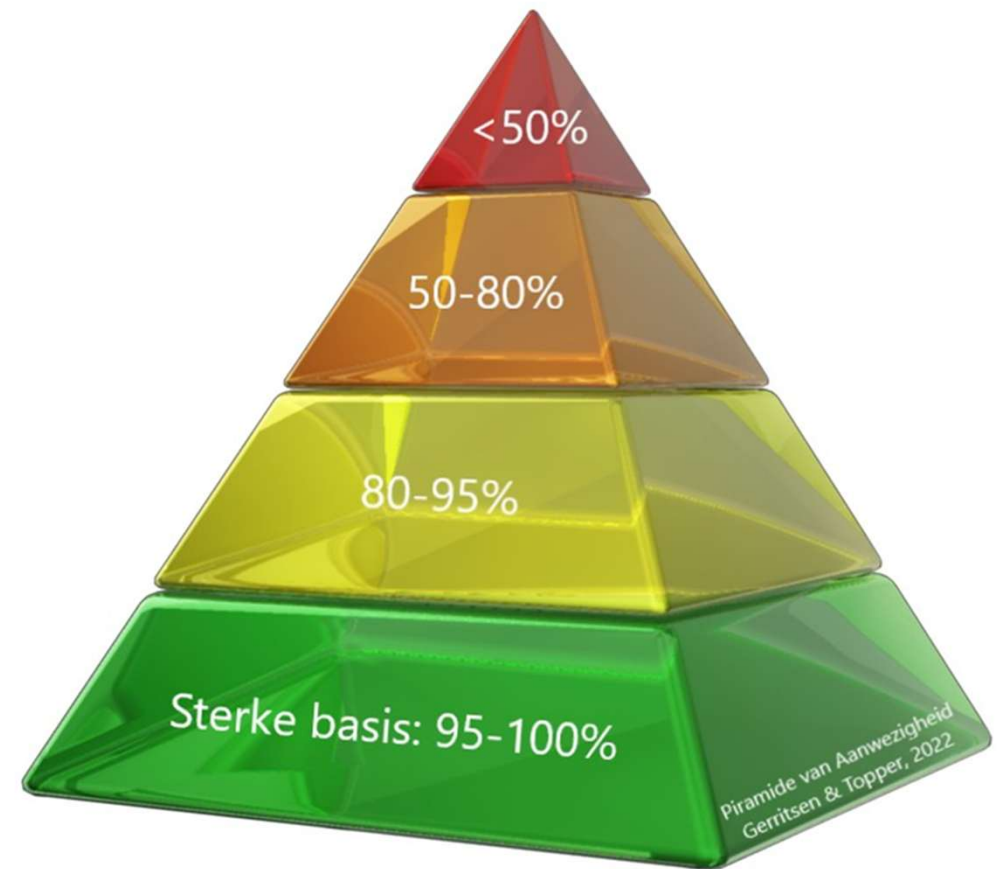

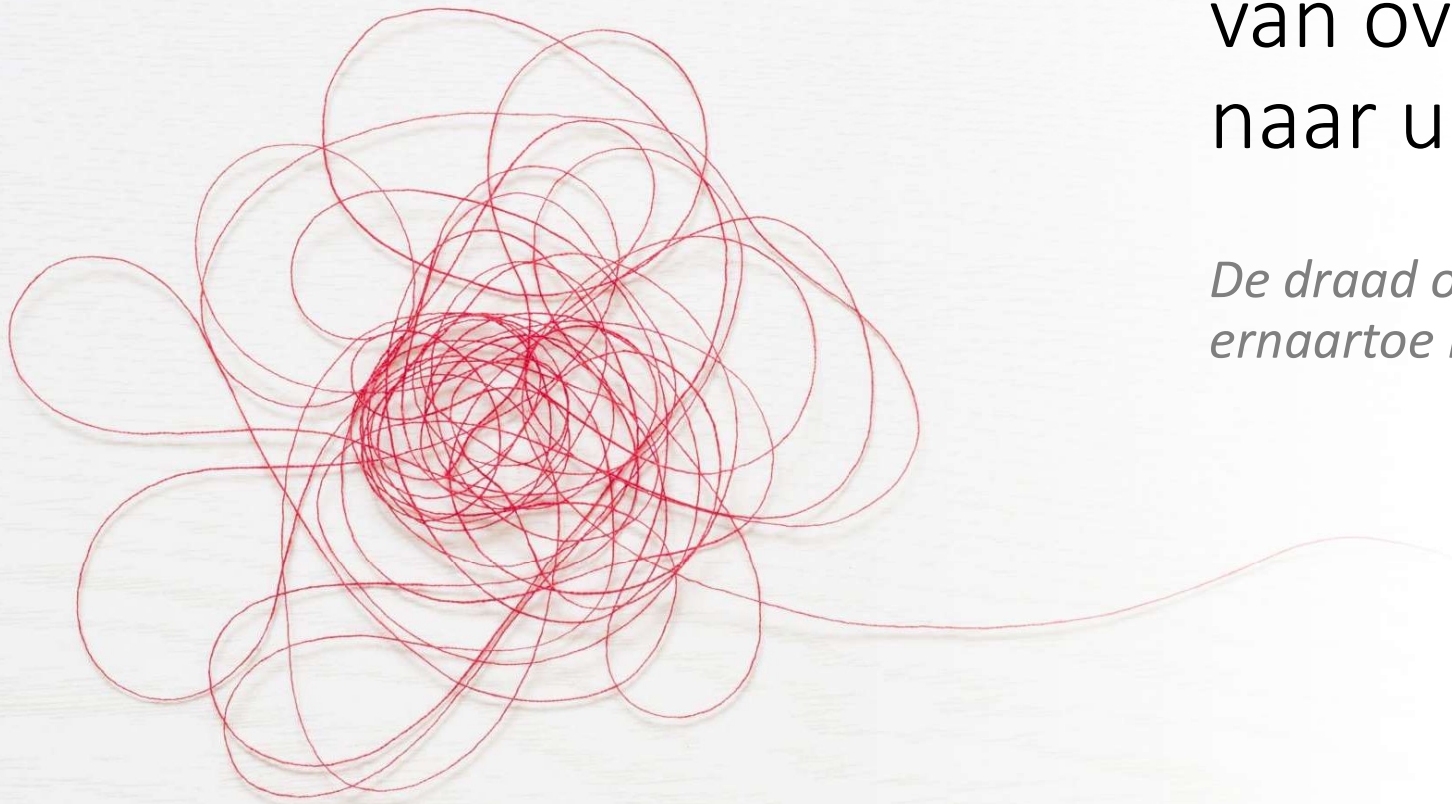

Piramide van Aanwezigheid

Piramide van Aanwezigheid

- Kader om schoolaanwezigheid te stimuleren en onderwijsperspectief te bieden voor leerlingen met verminderde onderwijsdeelname
- Elke nieuwe laag van de piramide overtreft en omvat de vorige lagen (“Transcend and include”)
- Cyclisch en handelingsgericht werken vormt de basis
- Uitgangspunt gezonde schoolaanwezigheid:
 - 80% van de leerlingen in groen
 - 15% van de leerlingen in geel
 - 5% van de leerlingen in oranje/rood

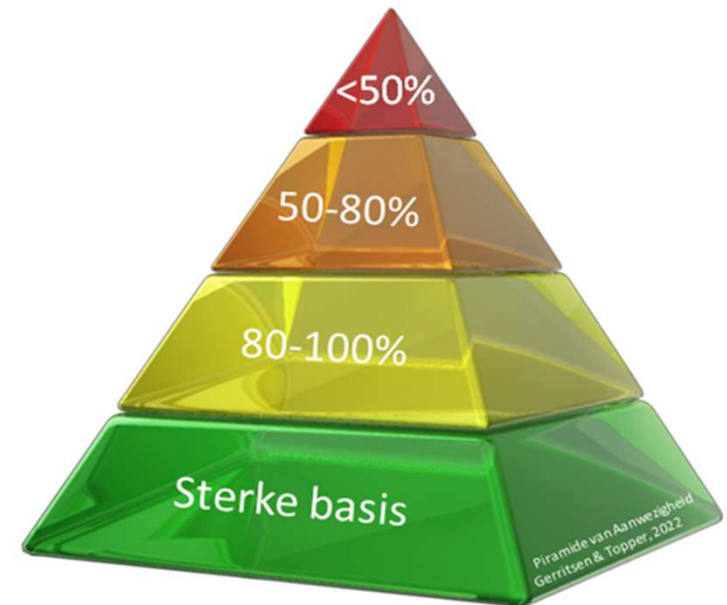
Zicht op de rode draad:
van overzicht + inzicht
naar uitzicht

*De draad oppakken en
ernaartoe bewegen*

Groen: de sterke basis

- Leerlingen met een goede schoolaanwezigheid zijn tussen de 95-100% aanwezig:
PO 22 – 23,5 uur per week
VO 28,5 - 30 uur per week.
- Data in beeld: eerste maand van het schooljaar beste voorspeller verzuim
- Welk gesprek wordt gevoerd als de stoel voor het eerst leeg is?
Wie doet wat binnen de school?
- Educatief partnerschap en samenwerking met ouders
- School als mini-maatschappij

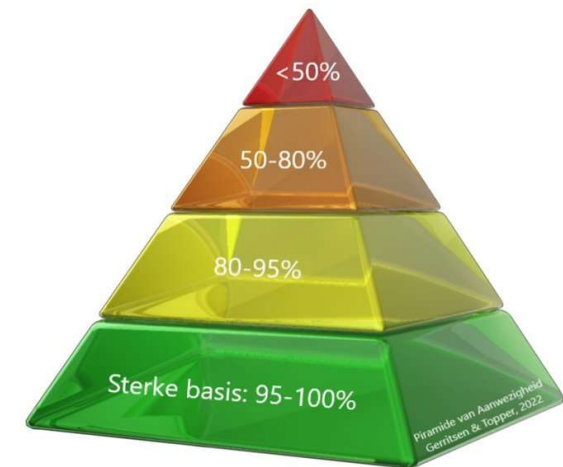
“Hoe steviger de basis, hoe sterker het fundament”

Blik op jezelf in de basis: wat is er zichtbaar?

Geel: in het licht word je gezien

- Leerlingen die tussen de 80-95% in de week naar school gaan (PO: 19-22 uur; VO: 24 en 28,5 uur)
- Denk aan: wegblijven bij de gymles, afwezigheid bij toetsen, regelmatig te laat komen, frequente ziekmeldingen, somatische klachten
- Omdat het verzuim beperkt is, wordt er vaak nog geen onderliggende analyse gedaan of gerichte interventies ingezet: daar is winst te behalen.
- Gezien beperkte uren verzuim: onderwijsdoelen gericht op overgang naar het volgende leerjaar
- Belangrijk: waarnemen en begrijpen van afwezigheid. Spotlight niet alleen op de leerling, ook op de context en de interactie

“Ik zie jou en je doet ertoe”

Welke factoren neem je mee in je analyse?

1. Omgevingsfactoren
2. Gezinsfactoren
3. Ouderfactoren
4. Ouder/kind interactie factoren
5. Kindfactoren

Een overzicht van de wetenschappelijk aangetoonde factoren die van invloed zijn op schoolaanwezigheid vind je op pagina 15, 16, 17 van de handreiking onderwijsperspectief voor leerlingen met verminderde onderwijsdeelname 3^e herziene druk

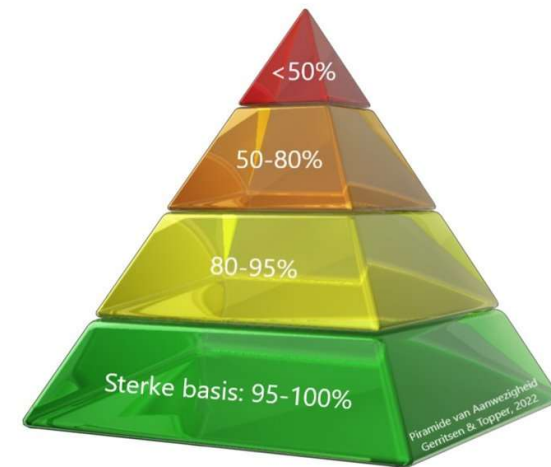
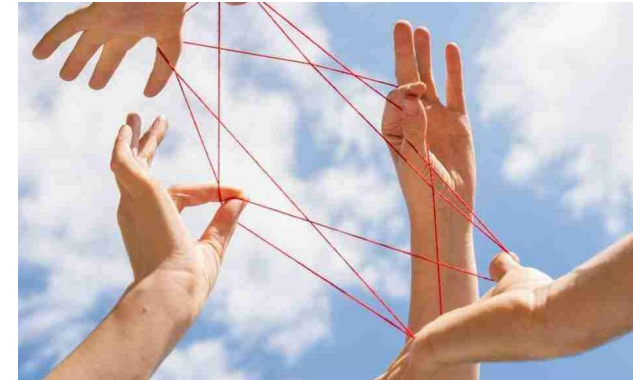
In gesprek met de jongere verkennen

- **S**lapen, dagritme, weekstructuur
- **S**ociale contacten, familie, vrienden
- **S**port, vrije tijdsbesteding
- **S**chermtijd en social media
- **S**chool
- **S**ysteem

Oranje: patronen doorbreken

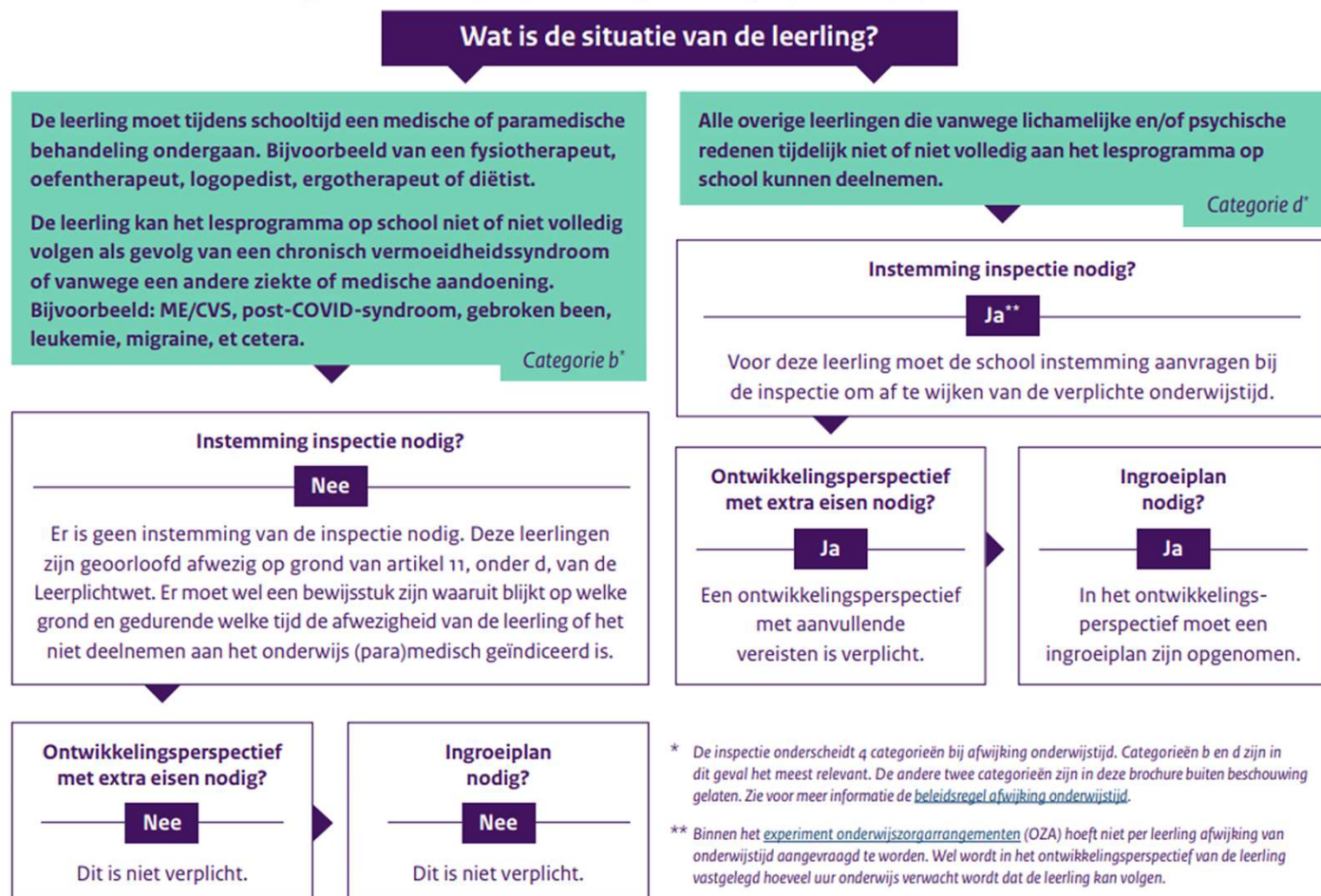
- Leerlingen die tussen de 50-80 % naar school gaan (PO: 12-19 uur; VO: 15-24 uur) & leerlingen uit de gele laag, waarbij niet alle doelen behaald zijn.
- Kritische groep leerlingen waar we beter grip op willen krijgen om te voorkomen dat ze afglijden en volledig thuis komen te zitten.
- Ontwikkeling in de onderwyskolom staat onder druk -> verbreding naar ontwikkelkolom om evt. onderliggend patroon te doorbreken, m.b.v. kernpartners
- Aanpassing van onderwijsdoelen is onvermijdelijk, bijv. spreiding van lesstof over twee leerjaren.
- Creëren van (onderwijs)perspectief. Zicht op schoolwerk, stimuleert schoolgang.

*“Als je blijft doen wat je deed,
dan krijg je wat je kreeg”*

Stroomschema afwijking onderwijstijd

Beslisboom Is er instemming van de onderwijsinspectie nodig voor afwijking onderwijstijd?

Voor de categorie D leerlingen dient het bevoegd gezag van de school via het Internet School Dossier een aanvraag voor de aanpassing van onderwijstijd te doen bij de Inspectie. In de aanvraag moet worden aangegeven:

- voor hoeveel uur per week en gedurende welke periode in het schooljaar de afwijking wordt aangevraagd (uitgangspunt is tijdelijkheid van de aanpassing)
- dat voor de leerling een ontwikkelingsperspectief (OPP) is opgesteld dat aan de vereisten genoemd in de beleidsregel voldoet;
- Bekostiging (lumpsum) gegarandeerd bij instemming afwijking onderwijstijd, ook bij minimumaantal uren.

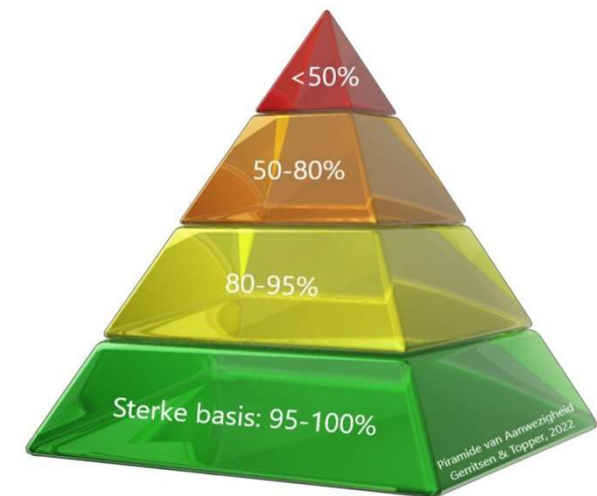

Herhalende patronen doorbreken

- (Her)ijken van de integrale analyse
- Perspectief verbreden naar levensloopdenken
- Educatief partnerschap (opnieuw) inrichten
- Onderwijsdoelen bespreken: tijd, mogelijkheid en haalbaarheid.
- Inrichten experimenten in het *doen*: wat dient zich dan aan?
- Integraal plan thuis, onderwijs, zorg, gericht op herstel in de breedste zin – incl. regievoerder en 6 wekelijks evaluatie

Rood: het proces is een doel op zich

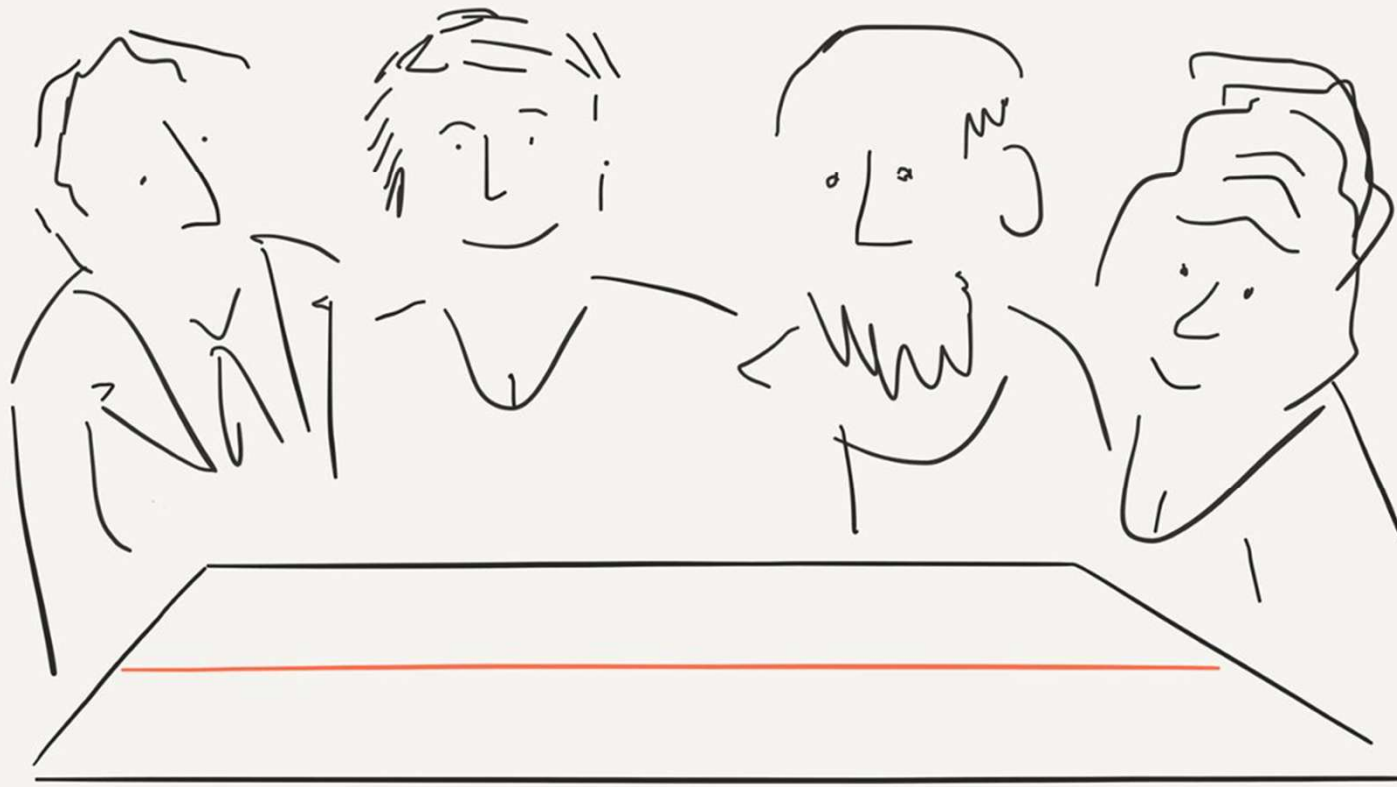
- Leerlingen die minder dan 50% per week naar school gaan (PO: < 12 uur; VO: < 15 uur) & leerlingen uit de oranje laag, waarbij de eerdere interventies onvoldoende hebben opgeleverd.
- Vanwege de duur en de hardnekkigheid van de onderliggende problematiek is voor deze leerlingen een meer intensieve combinatie van zorg en onderwijs nodig.
- “Zorg staat voor onderwijs” is vaak een uitspraak die voor deze leerlingen wordt gebruikt. Dat wil niet zeggen dat er vanuit onderwijs niks meer mogelijk is, maar dat het vanuit de onderwijskant alléén niet lukt om het proces in beweging te krijgen.

VERTRAGEN
VERDIEPEN
VERDRAGEN
VOLHOUDEN

“Het proces is een doel op zich”

WIE VAN ONS
HOUDT DE RODE DRAAD IN DE GATEN?

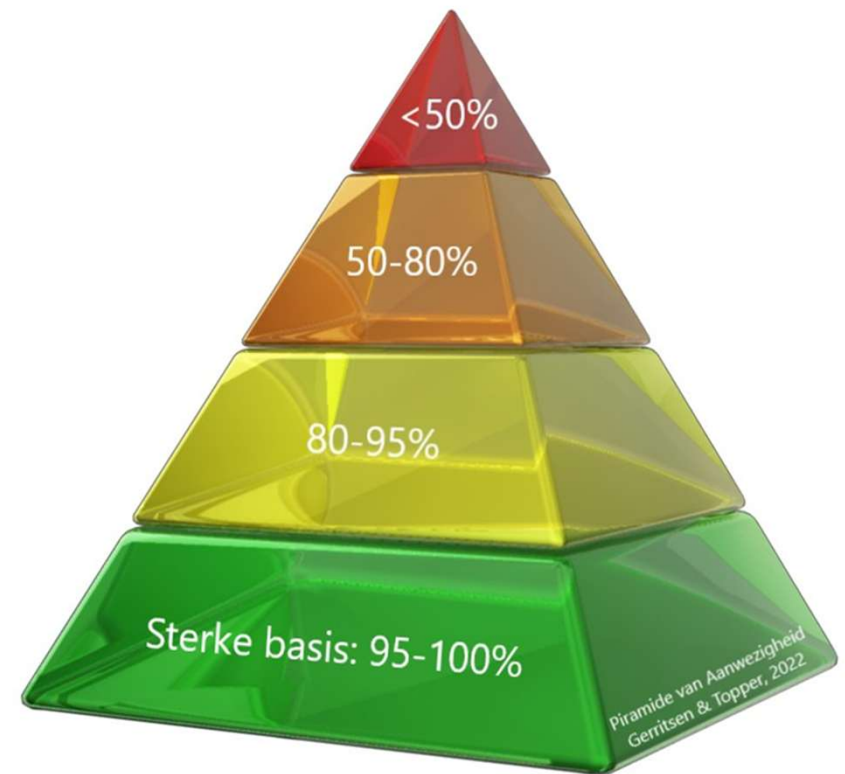
Focus per laag van de Piramide van Aanwezigheid

Intensieve samenwerking zorg/onderwijs. Het proces is een doel op zich. Onderwijs dient bij te dragen aan het herstel van de leerling. Vertragen, verdiepen, verdragen, volhouden.

Herhalende patronen doorbreken en verbreden naar levenslooptenden. Aanpassing doelen op onderwijstijd. Samenwerking ketenpartners onvermijdelijk. *Je kan het als school niet alleen.*

Waarnemen en begrijpen van afwezigheid. *In het licht word je gezien.* Gerichtte interventies moeten aansluiten de reden van verzuim. Onderwijsdoelen niet aangepast.

Algemene acties die een positief verblijf op school stimuleren: vieren van aanwezigheid, veiligheid, gezondheid, educatief partnerschap met ouders. Kinderen voelen zich verbonden met school, klas en leerkracht.

Welke draad
pak jij op?

Welk spoor
trek jij?

BEDANKT!

